

מראי מקומות- קידושין נ"א

דרש"י אזיל בזה לשיטתו דקיי"ל כר' יוסי דנשים סומכות רשות, וא"כ, כמו דכשנתמעטה נשים מסמיכה, היינו שאין חייבות לסמוך, אבל מ"מ יש להן רשות לסמוך, ה"ה כשמעשר נתמעט מסמיכה, היינו מחיוב סמיכה, אבל יש אין איסור עבודה בקדשים אם סומכים.

(ד) **קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי, וכו'-** הק' התוס' ר' פרץ בעירובין (ג.), איך הי' הדבר שטעה כ"כ, שקרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, וכו'. ותי' דכך הי' הדבר, בתחלה קרא לתשיעי עשירי, ואותם שהיו אצלו גערו בו ואמרו לו תשיעי, והי' סבור שאומרים לו כך בשביל שהי' רוצה לצאת כדי שיקראנו תשיעי, וע"כ קרא לאותו שעבר אח"כ תשיעי, והם גערו בו עדיין ואמרו לו עשירי, והי' סבור עדיין שאומרים לו כן על אותך שהי' רוצה לעבוד אח"כ, וע"כ קרא לאחד עשר "עשירי", וכך הי' הטעות.

(ה) **הרי תודה... וליתנהו בזה אחר זה- פרש"י,** שאם שחטה על מ' חלות, וחזר ואמר על מ' אחרות יקדשו אלו עם אלו, לא קדשו. והק' הרש"ש בעירובין (ג.), הא אפי' אם לא הפריש מ' מעיקרא, אינו יכול להפריש מ' אחר השחיטה, לפי שנתקדשו בשחיטת הזבח. וכ' הגאון יעקב שם דצ"ל דאי הוה אפשר דליקדוש מ' קמאי והדר אפשר מ' לאחר שחיטה, מ"מ לא יהי' קדוש משום דרק מ' יכולים להתקדש.

(ו) **הכל מודים היכא דאמר מיקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי- ע' בתוס' רי"ד שהביא יש מקשים דר' יוחנן ס"ל בכל מקום דאין ברירה, וא"כ למה קדשי. וכ' דזה אין שייך לברירה כלל, אלא דומה למקדש א' מה' נשים ולא פירש איזה קידש, דהדין הוא דכולן צריכות גט, וגם כאן אמרי' דכל חלה וחלה אולי זהו שקידש. ואה"נ, אם אמר יברור מ' מהם ויאמר אלו יהיו קודש והשאר יהיו חולין, אז הוה שייך לומר שיש ענין של ברירה, אבל בכה"ג, שלא קבע כלל מעיקרא**

(א) **שאני מעשר, דאיתי' לחצאים, וכו'- פרש"י,** "הלכך, כשהפריש בב"א יותר מכשיעור, יש לו למעשר לחול על כל חטה וחטה לפי חשבון". והק' הריטב"א, הא הק' הגמ' בהמשך ממעשר בהמה דליתא לחצאין, ומשמע דאילו הי' בחצאין הי' א"ש, ולפי רש"י, למה א"ש, הרי עדיין לא שייך לומר די' וי"א מעורבין זה בזה, ומקריב א' לשלמים, הרי מדינא כ"א מינייהו חד בה חצי מעשר. אלא הוא ביאר דשאני מעשר דאי' לחצאין, וכיון דאית בי' האי קולא, אית לי' נמי אידך דאיתא בב"א, ומתורת הואיל אתינן עלה.

(ב) **והרי מעשר בהמה דליכא לחצאין- ע' באגרת ר' מנחם זעמבא (הובא בקובץ שעורים חלק ב', עמ' פ'),** שהעיר דלכא' כל קדשים לית להו בקדושת חצאין, ומאי רבותא דמעשר, הרי לעולם אמרי' דפשטה קדושה של חצי בהמה דהקדיש. וכ' להוכיח מזה דדין פשטה דאמרי' בהקדש הוא רק בקדושת פיו, דהיכא דקדש בהמה בפיו, קדושה זו נתפשט על כל הבהמה, אבל היכא דהבהמה נתקדש מאליו, וכמו מעשר בהמה, אז לא יהי' דין התפשטות, מלבד הדין דמעשר בהמה ליכא לחצאין (וע"ש מש"כ לדחות הראי').

(ג) **עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה- פרש"י,** א' מהן מעשר גמור, והשני שם שלמים עליו, אלא דאין ידוע איזה מהן מעשר ואיזה מהן שלמים, ולכן ירעו עד שיסתאבו, וכו'. וכבר העיר המהרש"א דרש"י בערובין (ג.) פי' באו"א, דכיון דאין ידוע איזה הוא המעשר ואיזה הוא השלמים, בעו תרוייהו תנופת חזה ושוק וסמיכה, אלא שאין מברכין על התנופה ועל הסמיכה מספק (ומה שמבואר מדבריו שמברכין על כל חלקי העבודה, ע' במשנה למלך [ריש מעשה הקרבנות] שהביא מח' בזה). והק' השער המלך (מעשה הקרבנות ג', י"ג, ד"ה ועפ"י האמור), איך אפשר לעשות סמיכה בשניהם, הא הו"ל סמיכה בקדשים, דאכל חד מינייהו יש להסתפק שמא שמא מעשר הוא וקא עביד עבודה בקדשים. ותי'

קידושין שאין ראוי לביאה, וממילא לא חל הקידושין כלל.

(א) **ואבוי אמר הווי קידושי- הק' הרשב"א, א"כ לאבוי למה המקדש אשה ובתה כא' אינן מקודשות, הרי גם לא ס"ל לאבוי כרבה דכל שאינו בזאח"ז וכו', מדהק' עליו ממעשר וכו', וכיון דגם לא ס"ל כרבה דקידושין שאין מסורין לביאה, איך יפרש המשנה. ותי' דבתר דשמעה מרבה סברה להא דכל שאינו בזאח"ז. עוד תי' דאפשר דאבוי מודה בשאין מסורין לביאה כאשה ובתה כא', שהאחת אוסרת ביאה השני' אלו חלו הקידושין, שאינן קידושין. וביאר האבני מלואים (מ"א, א') דכוונת הרשב"א הוא לחלק בין ודאי לספק, דהיכא דודאי לא יהי' ראוי לביאה, כ"ע מודו דזה לא הווי קידושין, וכל המח' אבוי ורבה הוא רק היכא דאינו ראוי לביאה מטעם ספק.**

(א) **את וחמור הוא, ואת וחמור לא קנה- כ' הר"ן (כב. בדפיו), דלפי מה דקיי"ל דקני את וחמור קנה מחצה, א"כ יש לאוקים מתני' שפיר אליבא דאבוי, ואי"צ לאוקמי בראוי' לי מכם. אולם הביא מ ראשונים שאוקמו מתני' בראוי' לי מכם, והק' הר"ן למה צריכין לזה.**

(ב) **אלא לאו דאמר להו אחת מכם, וקתני אין אחיות מקודשות- פרש"י, דלאו את וחמור הוא, דאם קידש זו לא קידש זו. ופ"י הרשב"א, שאין כוונת הגמ' לומר דבאמת לא קידש אלא א' מכולן, דהא דייק רב ממתני' תלת, וא' מהם הוא דאשה נעשית שליח לחבירתה אפי' במקום שנעשית לה צרה. ועוד, דבמתני' כולכם קתני. אלא שהק', דא"כ למה לא הוי את וחמור, שהרי למעשה אין א' מן האחיות מקודשות. ותי' דהיכא דקידש שתיהם כא', דמדינא אין קדושין ראוי לחול בא' מהן כלל, דהוי כחמור, אז אמרי' דהוי כאת וחמור. אבל במקדש א' משתי אחיות, דבאמת ראוי' היא להתקדש לו, אלא דמחמת שאין אנו יודעין על איזה חלה הקידושין, אמרי' דאין אחת מהן מקודשות, אי"ז חשיב כאת וחמור.**

איזה מהן יהי' קדוש נדהיינו, דלא אמר מעיקרא דמה שאברר יהי' קדוש, כנ"ל בכוונתו. וע' באבני מלואים (מ"א, ב') שהק' על התורי"ד דהא מצינו מקומות דאמרי' ברירה אפי' אם לא קבעי מעיקרא כן, וע"ש מש"כ בזה], **אז אינו יכול להוציא מהקדש לחולין.** [ולכאוי' כל זה תלוי במח' הראשונים שהבאנו במקו"א, היכא דאמרי' אין ברירה האם הביאור הוא דחל על הספק, או דאינו חל כלל, ולכאוי' הביאור דאינו חל כלל הוא כמו שביאר הר"ן, דאין ראוי שיחול החלות על הספק, ולכאוי' זהו בין אם יוצא לברור לאחר זמן או לא.]

(ז) **מר סבר לאחריות קא מכוין- יש לעי', א"כ למה לא תי' הגמ' כן בהני דלעיל. וכ' הרישב"א דבהני אינו חייב באחריותם, ואינו מחוסר כפרה, וא"כ אין שייך לתרץ כן, משא"כ בתודה, דחייב באחריותן ויהי' מחוסר כפרה, שפיר י"ל דהפריש הני לאחריות.**

(ח) **קידושין שאין מסורין לביאה, וכו'- ע' ברישב"א דהעיר דלכאוי' תלוי בסוגיא דברירה, וע' בתוס' רי"ד הנ"ל, ובאבני מלואים (מ"א, ב'), ובפני יהושע כאן דמדברים בענין זה. וע"ע בפנ"י שהק' דלכאוי' כיון שאין שייך לברר איזה מהן קידש, א"כ לכאוי' הו"ל קידושין בלא עדים, ולמה הוי קידושין כלל, וצ"ע.**

(ט) **קידושין שאין מסורין לביאה, וכו'- הק' הקובץ שעורים (בקו"ב על ש"ש, אות כ"ג), למה הוי לא הווי מסורין לביאה, לוקמה כ"א על חזקת היתר לגבי דידי', שלא נאסרה עליו משום אחות אשה. ומעיקרא צידד לתרץ דכיון דעיקר הספק אינו בנוגע אם היא אחות אשה או לא, אלא השאלה הוא לגבי אחותה, וא"א שהחזקה שלה תכריע הספק באחותה. אבל דחה זה, דמצינו בכמה מקומות דשייך חזקה אף כשהספק הוא בדבר א' והחזקה היא בדבר אחר, ולכן אין שייך לאסור מטעם זה. והביא די"ל ע"פ הא דאוי' בראשונים דאפי' היכא דאית לה חזקת פנוי' מן התורה, מ"מ מדרבנן צריכה גט. אלא דעדיין ק', דמ"מ איך שייך לומר דהקידושין אינו חל מן התורה, הרי מן התורה קידושין מסורין לביאה היא. ולכן חי' דאפי' אם אינה אסורה אלא מדרבנן, מ"מ הווי קידושין שאין מסורין לביאה מדאורייתא. דהא מן התורה צריכין אנו לשמוע לדברי חכמים, וא"כ כיון דבפועל אינה ראוי' לביאה, לכן נחשב**

יג) **הכא במאי עסקינן דשויתי' איהי שליח-**
פרש"י, לקדשה לכל הבא. וע' בר"ן (כב):
בדפיו), שכ' דשמעי' מהגמ' כאן דמי ששלח
שליח ליקח לו קרקע, והלך ולקחו סתם, יכול
לומר לעצמו לקחתי. אבל הוסיף דזהו דוקא
היכא דאמר לו ליקח קרקע סתם, אבל אם
אמר לו ליקח קרקע מסויים, בזה לא מצי
אמר לקחתי לעצמי, דזהו מנהג רמאים,
ושארית ישראל לא יעשו עוולה. וכ' הר"ן
דזהו ג"כ כוונת רש"י בהנ"ל, דאמר דשוית'
שליח לקדשה לכל הבא, דאם באמת שוית'
שליח לקדשה לאיש מיוחד, אז ודאי יהי'
הדין דלא אמרי' דקידש בתו קטנה, אלא
אמרי' דקידש בתו גדולה, דשוית' שליח
לקדשה לאיש זה. וע"ע בהמקנה מש"כ
בדברי רש"י והר"ן באריכות.

יד) **לא שביק איניש מצוה דרמיא עלי-** פי'
הריטב"א, כלומר, דקדושי קטנה רמו עלי',
דאע"ג דאמרי' לעיל (מא). דאסור לאדם
לקדש בתו קטנה, הא אפשר כשיש בה דעת
ונתרצית בדבר, וכן כל היכא דליכא למיחש
שתמאן בו אין איסור, ולכן מצוה רמיא עלי',
א"נ מיירי כשהיא נערה דאיתא ברשותי'.

טו) **אי הכי מאי למימרא, לאפוקי מדר' יוסי-** הק'
הרשב"א, הא במתני' דהתם פלוגתי' דר' יוסי
מפורש בהדיא, וא"כ מאי הק' הגמ' מאי
למימרא, אדרבה, צריכה למימרא, דלא
קיי"ל כוותי' אלא כר' יוסי דפליג עלי'. ואי
כוונת הגמ' להק' מ"ט דר' יוסי דפליג עלי',
לא הול"ל בהאי לישנא, אלא להק' א"ה מ"ט
דר' יוסי דפליג עלי'. ועוד, א"כ מאי משני
לאפוקי מדר' יוסי, אנן טעמי' דר' יוסי קא
מיבעי לן, והניח בצ"ע.